

POSTANOWIENIE

24 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

na posiedzeniu niejawnym 24 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A.K.- Syndyka masy upadłości M.P.
przeciwko małoletniemu B.B.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na skutek skargi kasacyjnej małoletniego B.B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 2 września 2024 r., I ACa 1681/23, I ACa 1682/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej;**
- 2. nie obciąża pozwanego B.B. obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz kuratora małoletniego pozwanego B.B. adw. J.G. kwotę 2160 zł (dwa tysiące sto sześćdziesiąt złotych) tytułem wynagrodzenia za reprezentowanie małoletniego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sąd Apelacyjny w Łodzi z 2 września 2024 r., I ACa 1681/23, I ACa 1682/23, w sprawie z powództwa A.K. - Syndyka masy upadłości M.P. przeciwko B.B. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną.

Powód wniósł o odrzucenie skargi, ewentualnie o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do odrzucenia skargi kasacyjnej. O ile faktycznie w treści postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku III Nsm 676/24 znajduje się błędna sygnatura sprawy, tym niemniej treść postanowienia oraz charakter sprawy pozwalał na przyjęcie, iż pełnomocnik został umocowany do wniesienia skargi kasacyjnej również w sprawie I ACa 1682/23, zaś błędna sygnatura w postanowieniu z 8 października 2024 r. jest wynikiem oczywistej omyłki pisarskiej. Wskazane w odpowiedzi na skargę wadliwości nie mają w okolicznościach sprawy takiego charakteru, że mogłyby skutkować jej odrzuceniem.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów SN z 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. oraz na przesłance nieważności postępowania. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16).

Istotnego zagadnienia prawnego pozwany upatruje w konieczności rozstrzygnięcia: czy zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1606) w zw. § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2024 r. w sprawie sposobu zapewnienia reprezentacji dziecka (Dz.U., poz. 1159) można było stosować przepisy poprzednio obowiązujące, na podstawie których wyznaczony został kurator dla małoletniego do czasu zakończenia postępowania w drugiej instancji; czy zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1606) przy rozpoznaniu apelacji kuratora sąd powinien stosować przepisy ustawy nowej, a w konsekwencji do reprezentowania małoletniego na rozprawie apelacyjnej powinien zostać ustanowiony we właściwym postępowaniu przez sąd opiekuńczy reprezentant małoletniego; czy na podstawie art. 99¹ k.r.o. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą w związku z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 29 lipca 2024 r. w sprawie sposobu zapewnienia reprezentacji dziecka (Dz.U. poz. 1159), należy przyjąć, że po zmianie przepisów oraz wejściu w życie przepisów wykonawczych zawartych w rozporządzeniu, wyłączną legitymację do reprezentowania małoletniego ma ustanowiony w tym celu przez sąd reprezentant; czy reprezentowanie małoletniego w postępowaniu apelacyjnym przez kuratora zamiast przez reprezentanta małoletniego, którego funkcje i zasady ustanawiania różnią się od zasad ustanawiania kuratora pod rządem starych przepisów stanowi reprezentację przez podmiot do tego uprawniony przez ustawę, a w konsekwencji czy działanie kuratora wypełnia przesłankę reprezentacji zgodnej z ustawą, co ma wpływ na ocenę ważności postępowania z udziałem takiego reprezentanta; czy Sąd Apelacyjny rozpoznający apelację, wiedząc o zmianach legislacyjnych powinien wstrzymać się z rozpoznaniem apelacji do czasu wyznaczenia dla małoletniego reprezentanta, zgodnie z obowiązującymi w dacie rozpoznania sprawy przepisami; czy Sąd Apelacyjny mógł rozpoznać sprawę bez narażenia się na zarzut nieważności postępowania z udziałem kuratora, zamiast reprezentanta małoletniego, chociaż w dacie orzekania instytucja kuratora dla małoletniego już nie funkcjonowała w porządku prawnym.

Skarżący sformułował szereg pytań dotyczących skutków nowelizacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 28 lipca 2023 r. Pytania te koncentrują się na tym, czy po wejściu w życie nowych regulacji konieczne było ustanowienie reprezentanta dziecka, czy też możliwe było zakończenie postępowania apelacyjnego z udziałem dotychczasowego kuratora. Tak zakreślone wątpliwości nie tworzą istotnego zagadnienia prawnego. Skarżący w istocie zmierza do zakwestionowania prawidłowości ustaleń w jego konkretnej sprawie. W wyroku Sądu Najwyższego z 30 lipca 2024 r., II CSKP 520/24, wyjaśniono, że kurator (obecnie reprezentant dziecka), o którym mowa w art. 99 k.r. i o., jest z mocy ustawy reprezentantem małoletniego, którego interesy mogą być w danej sprawie sprzeczne z interesami rodziców. W takiej sytuacji kurator działa jako przedstawiciel ustawowy małoletniego i tym samym wyłącza w stosunku do małoletniego wynikające z władzy rodzicielskiej rodziców uprawnienie określone w art. 98 § 1 k.r. i o

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia SN: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15).

Potrzebę wykładni skarżący łączył ze stosowaniem przepisów ustawy nowej odnośnie reprezentacji, czy możliwości stosowania przepisów starych, aby umożliwić zakończenie postępowania w danej instancji dotychczasowemu przedstawicielowi małoletniego. Skarżący twierdzi, że przepisy ustawy nowelizującej budzą poważne wątpliwości co do możliwości dalszego stosowania „starych” regulacji dotyczących kuratora reprezentującego dziecko. Wątpliwości te mają jednak charakter wyłącznie polemiczny wobec rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji. Skarżący nie wykazał, aby przedstawione zagadnienie było dotychczas nierozstrzygnięte lub aby wywołały rozbieżności w orzecznictwie sądów. Samo powoływanie się na zmianę stanu prawnego nie jest wystarczające do przyjęcia, że zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa.

Pozwany powoływał się również na nieważność postępowania. Skarżący upatrywał nieważności postępowania w rzekomym braku należytej reprezentacji małoletniego, podnosząc, że po wejście w życie przepisów o reprezentancie dziecka, Sąd Apelacyjny powinien był doprowadzić do ustanowienia nowego podmiotu, a nie procedować z udziałem kuratora. Tymczasem z akt sprawy wynika, że małoletni był cały czas reprezentowany przez tę samą osobę, ustanowioną przez sąd w celu ochrony jego interesów, posiadającą odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Nieważność postępowania z powodu braku należytej reprezentacji zachodzi wówczas, gdy strona w ogóle nie miała przedstawiciela ustawowego lub była reprezentowana przez osobę nieuprawnioną. W niniejszej sprawie skarżący nie wykazał, aby małoletni pozbawiony został realnej ochrony procesowej. Przez całe postępowanie od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2023 r.-

o zmianie ustawy- kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, małoletni był reprezentowany przez tę samą osobę, która obecnie na skutek postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku z 8 października 2024 r., III Nsm 676/24, wniosła skargę kasacyjną.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Na podstawie art. 102 k.p.c., biorąc pod uwagę charakter sprawy, sąd nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony powodowej.

O wynagrodzeniu kuratora adw. J.G. ustanowionego dla małoletniego B.B., orzeczono na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. z 2018 r., poz. 536) w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Ewa Stefańska

(M.T.)

[SOP]